

AZ ORVOSNŐK TÖRTÉNETÉBŐL.

Írta: DR. STEINBERGER SAROLTA.

Nem kell azt hinni, hogy orvosnőkkel csak a legutóbbi időkben találkozunk, mert a nők, mint orvosok, már a legrégebb időkben, a primitív néptörzseknel is szerepeltek.

Kétségtelenné teszik ezt az alapos kutatások, melyek igazolják, hogy a művészetek és tudományok története nem az egiptomiak, föníciaiak vagy khaldeaiaknál kez-

dődik, hanem a legrégebbi népfajoknál, a primitív" népeknél. Az orvosi tudomány eredete is az első történelmi népektől indul ki. A primitív epochában már ismertek különböző gyógynövényeket, sőt sebészettel is foglalkoztak a primitív orvosok, kiknek képzettsége nem mondható épen elhanyagoltnak. És ez nemcsak a férfiorvosokra, hanem ép így vonatkozik az orvosnőkre is. Mert orvosnőket találunk a világ minden részében, csakhogy az, hogy a nő orvos lehessen, már a primitív epochában is, az ő társadalmi pozíciójuktól volt függővé téve.

A primitív népfajoknál az asszony szerepköre igen különböző. Majd alsóbb lény a nő, majd egyenrangú a férfival, majd pedig igen jelentékeny szerepe van. Például a Saharában, a Tuaregeknel, bár ezek muzulmánok, szigorú monogámia uralkodik és az asszony egyenjogú a férfival. Férjeikkel vadászatra járnak, még háborúba is elmennek. Sőt az is előfordul, mint a lengyel Jean Kubary a Palau szigeteken találta, hogy a nőknek, épen úgy mint a férfiaknak, külön governmentjük van. A nők helyzete itt általában igen jó és befolyásuk hathatós.

A kamcsadálókban a nő értelmi fejlettség tekintetében a férfi felett áll. A lengyel Benoit Dybovski állítja, hogy itt a növényvilág ismerete kizárólag a nő tulajdona, ők készítik a kenőcsöket, főzeteket, szóval az orvosi és gyógyszerészeti művészet az ő kezükben van.

Borneo szigetén az Olo-Maanyan néptörzsnél csak nők foglalkoznak a gyógyítással.

A Szumatra sziget közelében fekvő Wias szigetén minden kisebb városnak is megvan a maga férfi- és nőorvosa.

Dél-Amerika primitív népeinél is lehet orvos a nő. Candelier ismerteti egy ottani orvosnőnek a kezelését, kit betegségében hozzá hívtak.

Afrikában a különböző néptörzseknél lévő orvosnőről Bartels ír. Sőt Ausztráliában is vannak orvosnők.

Van az orvosi tudománynak egy ága, a szülészet, mely teljesen a férfiorvosok működési körén kívül esett. Szülészettel és mindennel, mi vele járt, több századon át csak nők foglalkoztak, kiket a tapasztalat igen ügyesekké tett e téren, úgy hogy nagyobb műtéteket is végeztek.

Otthagya a primitív epochát, ha az ókort tanulmányozzuk, azt találjuk, hogy nagy az orvosnők száma. Az egiptomiaknál és görögöknél az orvosi tudomány eleinte monopóliumot képezett a papi kaszt kezében, S miután Egiptomban és Görögországban a nőket szintén részesítették a szent méltóságokban, így, mint papnők, természetesen részt vettek a gyógyításban is.

Görögországban a nők helyzete fokozatosan azon a három fázison megy keresztül, mely megfelel ezen országban az általános történelmi három epochájának, t. i. a heroikus, a független Görögország és a római Görögország periódusának. A heroikus időkről fogalmat nyújtanak Homér munkái. A munkákból kitűnik, hogy az asszony teljesen egyenjogú a férfival.

Ebben az epochában a nőnek úgyszólván kötelessége volt a gyógynövényeket ismerni és azokból készletet tartani raktáron.

Hogy a nyilvános vélemény mennyire kedvező magatartást tanúsított a nővel szemben, bizonyítja a híres filozófus Plato, ki tanítványai közé több nőt is felvett és aki elismeri a nők tehetségét úgy a filozófiai, mint a medikai tanulmányok terén.

Aristoteles kívánja, hogy a nőket kellően oktassák.

Az V. olimpiáda idejében, mikor egynéhány filozófiai iskola megkísérett elvenni Aesculap papjaitól az orvosi tudományra való előjogukat: az új iskolák, különösen a Pythagoras vezetése alatt álló, mely különböző orvosi és higiéniai kísérletekkel foglalkozott, ép úgy oktatta a nőket, mint a férfiakat. Sőt Pythagoras halála után felesége Theano, ki több orvosi munkát is írt, vezette tovább az iskolát két fiával együtt.

Az orvosnők szereplése csak a Pythagoras halálát követő századból nem ismeretes. De már Hippokrates, a legnagyobb görög orvos elismeréssel beszél az orvosnőkről. Sokrates dicsérte anyját, Phénératé-t, mint ügyes bábát.

Görögország a második periódusban, t. i. függetlenségének elvesztése után is, vezérszerepet játszott még a tudomány és művészet terén. Görögország civilizálta Rómát és egész a középkor elejéig hatalmas befolyást gyakorolt az akkor ismert világra. És miután nagy elterjedtségnek örvendett a görögöknél a nők tudományos képzettsége és az orvosi gyakorlat üzése: természetes, hogy később- a görög-római szakban is nagy az orvosnők száma.

Ez időkben nem ökonómiai vagy szociális revolúció készítette a nőket az orvosi foglalkozásra, hanem az ő független helyzetüknek természetes következménye volt az orvosnői intézmény kifejlődése.

Az ezidőbeli orvosnőkről a legelső ismertetéseket Plinius szolgáltatja. Ő több orvosnőt említ. Érdekes adatokat találunk az orvosnőkről Galenus könyvében.

Az ezidőbeli sírfeliratok is bizonyítják a nők orvosi működését. Egy tudományos expedíció 1892-ben Ilos ókori város romjaiban egy görög női szobor talapzatot fedezett fel a következő felirással: Ilos város tanácsa méltányolva Antiodus, Diodotos leányának orvosi ügyességét, saját költségén emeltette e szobrot. De másutt is akadtak ily szobrok; például Corycas keresztény temetőjében és Seleucia temetőjében: Basilé és Thecle orvosnő jelzéssel.

Négy századdal később élt A s p a s i a nevű orvosnő, ki több tudományos munkát hagyott hátra.

Rómában nem volt rendezett orvosi kar az első századokban, csak később, mikor Caesar a görögöknek megadta a polgárjogot, vándoroltak be a görög orvosok és köztük orvosnők is Rómába. A görög orvosnők példáján felbuzdulva, csakhamar a római nők is foglalkoztak orvosi tudománnyal. És hogy tényleg voltak római orvosnők, bizonyítja Octavius Horatianusnak harmadik könyve. Azonkívül kiviláglik ez más költők műveiből is, kik a medica kifejezést használják. Martialis mondja egy epigrammban: orvosok érkeznek, orvosnők mennek. A talált sírfeliratok is emellett bizonyítanak. A berlini múzeum őriz egy darab márványt a következő sírfelirattal: az isteni és szent Primulának: medica. Ilyen sírfeliratokat leltek még Capua, Florenze, Verona és Lyonban.

A kereszténnyé lett római nők között is van orvosnő, így a szent Prokop martyr anyja, Theodosia.

Sőt Itáliában az első kórház alapítója, egy Fabiola nevű nő, kít az egyház ezért szentté avatott.

Ám elég az ókorból, lássuk, milyenek a viszonyok a középkorban?

Téves volna azt hinni, hogy a görög-római civilizáció fáklyái kialudtak Itáliában akkor, mikor a római császár-

ság a barbárok zsákmánya lett. Ez a civilizáció fennállott még sokáig. A góthok érintetlenül hagyták, a longobárdok nem bántották. A VI-ik századtól a XI-ik, századig – bár ez időt általában barbárnak tartják – mégiscsak volt bizonyos kapocs az antik és középkori civilizáció között. Láttuk a viszonyt, mely a görög-római civilizáció és a nők orvosi gyakorlatának úzése között Itáliában fennállott. T. i. míg az virágzott, addig a szokások és vélemények kedvezőek voltak az orvosnőkkel szemben és így a sa l e r n ó i orvosnők létezésének magyarázatánál nincs szükségünk arra, hogy mint Renzi a kereszténység jötevő befolyását idézzük. Természetes eredménye volt ez az antik kultúra folytatásának. (Befejezése következik.)